

**ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НИМИ
ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»**

К.С. Єлізарова

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Дисципліна «Бухгалтерський облік» є дисципліною нормативного циклу для студентів спеціальності «Облік і оподаткування», але її не можна назвати просто «однією з» дисциплін нормативного циклу, оскільки вона є базою, фундаментом для побудови подальшої освіти з цієї спеціальності. Весь перелік наступних облікових дисциплін будується на знаннях і навичках, отриманих під час вивчення саме дисципліни «Бухгалтерський облік», саме тому питання організації і контролю самостійної роботи студентів спеціальності «Облік і оподаткування» в процесі її вивчення є вкрай важливим.

В першу чергу хотілося б визначитися із видами самостійної роботи студентів та її формами.

Стосовно видів самостійної роботи, то багато авторів розділяють думку щодо поділу самостійної роботи студентів на аудиторну і позааудиторну. Тобто вважається, що коли студент працює в аудиторії під наглядом викладача і виконує певні завдання сам, то це теж самостійна робота. Не можу погодитись із такою думкою, адже під час аудиторної роботи студент завжди може звернутися до викладача з питанням, проханням допомогти розібратися, пояснити тощо. І, навіть, якщо він не звертається із питаннями, наявність викладача в аудиторії є психологічною допомогою, оскільки в такому випадку студент підсвідомо перекладає відповідальність за розв'язання певної задачі на викладача, міркуючи «...в будь-якому випадку він допоможе». Тож вважаю доцільним під поняттям самостійна робота студентів розуміти виключно позааудиторну роботу.

Стосовно форм самостійної роботи студентів, то тут існує таке різноманіття, що іноді викладачі губляться, намагаючись використати «все і одразу». І дійсно, кожна форма самостійної роботи має певні привабливі риси: конспектування допомагає опанувати новий теоретичний матеріал, розв'язування задач – розвиває практичні навички, написання рефератів і наукових робіт – розвиває творчість та ініціативність тощо. Але також викладач повинен розуміти під час вибору форм самостійної роботи, що неможливо охопити все, тим більш в межах однієї дисципліни.

Відправною точкою у виборі форм самостійної роботи студентів є потреби дисципліни і тих, хто її вивчає. При цьому треба пам'ятати, що пізнавальна діяльність поділяється на репродуктивну і продуктивну. Репродуктивна пізнавальна діяльність передбачає відтворення студентом знань за запропонованим викладачем алгоритмом. Продуктивна пізнавальна діяльність або дослідницька діяльність – це творчий пошук відповідей на поставлені запитання, і, навіть, набуття вмінь ці запитання ставити.

Якщо ми говоримо про організацію самостійної роботи студентів спеціальності «Облік і оподаткування» з дисципліни «Бухгалтерський облік», яка викладається на другому курсі їхнього навчання і є фундаментом для подальших знань, то на цьому етапі опанування студентами правильних базових облікових алгоритмів є надзвичайно важливим і має першочергове значення. Дисципліну «Бухгалтерський облік» можна назвати «точною наукою» серед економічних дисциплін, не дарма її основи вперше були надруковані саме як розділ в книзі з математики «Сума арифметики, геометрії, вчення про пропорції і відносини» автора Луки Пачолі у 1494 році. На сьогоднішній день бухгалтерський облік в Україні суворо регламентований різноманітними нормативними актами, саме тому майбутні бакалаври зі спеціальності «Облік і оподаткування» повинні не просто «зубрити» напам'ять рахунки і бухгалтерські проведення, а глибоко розуміти їх сутність, тобто добре володіти базовими бухгалтерськими алгоритмами. А найкращою для цього є репродуктивна форма самостійної роботи, яка полягає у виконанні домашніх завдань за зразком аналогічних завдань, що вирішуються під час практичних занять в аудиторії, із обов'язковою їх перевіркою кожного наступного практичного заняття для забезпечення ефективного зворотного зв'язку.

Оскільки практичні задачі з бухгалтерського обліку бувають також різноманітні, то враховуючи власний досвід, можна зазначити, що для студентів спеціальності «Облік і оподаткування» другого року навчання доцільно підбирати не маленькі тематичні задачі, а середні і великі комплексні задачі, що охоплюють декілька облікових аспектів, із поступовим ускладненням в подальшому. В цьому разі студенти кожного разу будуть повторювати і закріплювати вже пройдений матеріал, а новий не буде виглядати чимось відокремленим, існуючим «сам по собі», адже і в реальній роботі бухгалтера всі аспекти бухгалтерського обліку постійно перетинаються між собою.

І, насамкінець, надзвичайна важливість контролю самостійної діяльності студентів спеціальності «Облік і оподаткування» з дисципліни «Бухгалтерський облік» визначається важливістю самої дисципліни, яка є, як вже зазначалося, базою, фундаментом для подальшого навчання. Відповідальність, яка покладається на викладача, що викладає дисципліну «Бухгалтерський облік» і здійснює цей контроль, є набагато вищою, ніж при викладанні інших дисциплін. Саме від нього багато в чому залежать майбутні успіхи або невдачі студентів в опануванні подальших дисциплін. Саме тому його першочерговим завданням є докласти всіх зусиль і простежити, щоб студенти максимально повністю пройшли цей шлях і допомогти їм при цьому.

ЩОДО МЕТОДИКИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

*Л.В. Єрофєєнко, канд. юрид. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В умовах ринкової трансформації економіки України надто важливим є формування гармонійно розвинутої, суспільно активної людини, посилення виховної функції вищої школи. В зв'язку з цим потрібно навчати майбутніх фахівців навичкам і умінням творчо застосувати методи пізнання в реалізації програм економічного та соціального розвитку.

Сьогодні основою вищої освіти повинна стати самостійна робота студентів, але підходи до неї потребують докорінних змін. Недостатній рівень умінь самостійної роботи дуже часто стає причиною того, що випускники вищого навчального закладу не завжди готові до використання та освоєння нової техніки і технології, використання сучасних засобів автоматизації технологічних процесів.

Психологічна готовність студента передбачає передусім наявність у нього мотивів до виконання конкретного завдання. Усі завдання, які постають перед студентом, стали для нього мотивом його розумової, практичної діяльності, повинні бути ним сприйняті. Внутрішнє сприйняття завдання починається з актуалізації мотиву, що спонукає студента до виконання поставленого завдання, а відповідно, до організації своєї самостійної роботи.

Самостійна робота студента представляє собою самостійну діяльність та навчання студента, яка планується разом з науково-педагогічним працівником. Виконується ця робота за завданнями та під методичним керівництвом і контролем педагога, але без його прямої участі.[1]

Самостійна робота, як складне педагогічне явище, – це особлива форма навчальної діяльності, спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, вмінь, навичок, що здійснюється за умови запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять. Мета самостійної роботи студентів двоєдина: формування самостійності як риси особистості і засвоєння знань, умінь, навичок. Зміна концептуальної основи й розширення функцій самостійної роботи студента не тільки веде до збільшення її обсягу важливості, а й викликає зміну у взаємовідносинах між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, тобто коригує всі психолого-педагогічні засоби забезпечення самостійної роботи студентів.

Усе це ставить вимоги до пошуків таких форм навчальної роботи у ВНЗ, коли допомога і контроль з боку викладача не пригнічують ініціативи студента, а привчають його самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність, як особисту рису характеру. Пізнавальна діяльність студентів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та сприяє залученню студентів до творчої активності. Для цього необхідна цілеспрямована педагогічна допомога науково-педагогічних працівників. Це, насамперед, уважне ставлення до студента, який відчуває незручність, психологічний дискомфорт, ніяковість, невпевненість. [2]

Основними ознаками самостійної роботи студентів є наявність пізнавального, проблемного або практичного завдання, виділення певного часу на його виконання; прояв інтелектуальної напруги студентів для оптимального виконання завдання; самостійність і активність студентів у процесі виконання завдання; володіння студентами навичками самостійної роботи; здійснення керівництва самостійної роботи викладачем і самоорганізація самого студента у процесі виконання самостійної роботи. У процесі виконання самостійної роботи виділяють різні її типи. Так, відтворюючий тип самостійної роботи передбачає виконання типових вправ за зразком. Реконструктивно-варіативний тип самостійної роботи має на меті використання відомих знань студентів для виконання навчальних за-